

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Opiskelijakirjaston verkkojulkaisu 2008

Luojan kiitos, että olen lesbo: homoseksuaalisuudesta Jenny Svenberg

Julkaisu: Pilluparvi/ [toimittajat:] Linda Skugge, Belinda Olsson,
Brita Zilg
suomentanut Anu Tukala
Helsinki: Like, 2005 (2. p.)
ISBN 952-471-674-7

Tämä aineisto on julkaistu verkossa oikeudenhaltijoiden luvalla. Aineistoa ei saa kopioida, levittää tai saattaa muuten yleisön saataviin ilman oikeudenhaltijoiden lupaa. Aineiston verkko-osoitteeseen saa viitata vapaasti. Aineistoa saa opiskelua, opettamista ja tutkimusta varten tulostaa omaan käyttöön muutamia kappaleita.

www.helsinki.fi/opiskelijakirjasto
opiskelijakirjasto-info@helsinki.fi

Pilluparvi on räväkkä, hauska ja kipeä nuorten tyttöjen puheenvuoro siitä, miltä tuntuu kasvaa naiseksi yhteiskunnassa, jossa seksillä myydään vaatteita ja naisten vartalolla kaikkea sam-poosta ruuveisseleihin.

Tapetilla ovat rakkaus, seksi, ystävyys, identiteetti ja salaisimmatkin fantasiat. Suomalaisen näkökulman keskusteluun tuovat Tyttöjen talon Mari Uusitalo, Tulva-lehden graafinen suunnittelija Kajju Aro ja Nais-asialiitto Unionin pääsihteeri Lotta Viinikka. ”Halusimme osoittaa, että on olemassa tyttöjä, jotka tavoittelevat muutakin kuin missikruunua. Halusimme osoittaa, että olemme olemassa ja että välitämme. Olemme cooleja, hyvännäköisiä, tiukkoja, fiksuja ja hauskoja – ja ennen kaikkea feministejä.”

LIKE
POKKARI

”Tämä kirja pitäisi saada kaikille yläasteille pakolliseksi kirjallisuudeksi.”

– *Frihet*

LIKE

Kansi: Eliza Karmasalo/Like

tieto

122

LINDA SKUGGE, BELINDA OLSSON & BRITA ZILG

LINDA SKUGGE, BELINDA OLSSON
& BRITA ZILG

PILLUPARVI **LIKE**

LIKE
POKKARI

LINDA SKUGGE
BELINDA OLSSON
BRITA ZILG
PILLUPARVI

Suomentanut Anu Tukala

Kirjassa esiintyvät lainaukset:

Gerd Brantenberg, *Egalian tyttäret* (Kääntöpiiri 1991, suom. Marja Kurkela); Suzanne Brøgger, *Vapauta meidät rakkaudesta* (Otava 1976, suom. Kirsti Eklund); Susan Faludi, *Takaisku – julistamaton sota naisia vastaan* (Kääntöpiiri 1994, suom. Marjo Kylmänen ja Tuuli-Maria Mattila); Erica Jong, *Lennä, uneksi* (Otava 1986, suom. Markku Lahtela); Märta Tikkanen, *Vuosisadan rakkaustarina* (Tammi 1983, suom. Eila Pennanen)

Pohjoismaiden ministerineuvosto on tukenut kirjan julkaisemista.

Alkuteos FTTSTIM

©Bokförlaget DN ja vast. toimittajat

Published by agreement with Bengt Nordin Agency, Sweden

Kannen kuva: Kia Naddermier

Ryhmäkuva & kuvat Lindasta, Belindasta ja Britasta:

Christofer Edling

Kansi ja taitto: Eliza Karmasalo -Cortney Loven rytmittämänä

Kirja ilmestyi ensimmäisen kerran suomeksi vuonna 2003.

2. painos.

LIKE Meritullinkatu 21, 00170 Helsinki

www.like.fi

Painopaikka:

Gummerus Kirjapaino Oy,

Jyväskylä 2005

ISBN 952-471-674-7

Sisällys

ESIPUHE.....	6
KUINKA MEILLE KERROTTIIN SEKSISTÄ (seksuaalisuudesta) LINNA JOHANSSON.....	9
ALITUINEN SEURALAISENI (syömishäiriöistä) KARIN EKMAN.....	23
VÄHÄN ERILAINEN KUIN MUUT ÄIDIT (feministiäidistä) KAROLINA RAMQVIST.....	33
FIKSUJEN NAISTEN SAARIVALTAKUNTA (esikuvista) JONNA BERGH.....	47
TUHKIMO ON SYVÄLTÄ (hyvyydestä ja kauneudesta) BELINDA OLSSON.....	59
VOIKO TYTTÖKIN OLLA HAUSKA? (huumorista) PAULA McMANUS.....	71
ASIA, JOSTA KUKAAN EI USKALLA PUHUA (naisiin ja lapsiin kohdistuvasta väkivallasta) REBECCA FACEY.....	81
ANTAKAA MINUN OLLA OMA ITSENI (ihmisestä) SISELA LINDBLOM.....	87
TURKKILAINEN TYTTÖ (luokittamisesta) AYSEGÜL S. SUNGUR.....	93
TYTÖT EIVÄT PÄÄSE AMMATILAISIKSI ITALIAAN (jalkapalloilusta) ANJA GATU.....	100
HUORIA EI OLE OLEMSSAKAAN (leimaamisesta) ANN-LINN GUILLOU.....	112
LUOJAN KIITOS, ETTÄ OLEN LESBO (homoseksuaalisuudesta) JENNY SVENBERG.....	124
MEITÄ NIMITELLÄN HUORIKSI (fyysikantunti toukokuussa 1997) SANDRA VON PLATO.....	136
MILTÄ TUNTUU KUN EI SAA HYVÄKSYNTÄÄ? (taistelusta) SENEM YAZAN.....	145
NIIN KUTSUTUT YSTÄVÄNI (tyttökavereista) LINDA SKUGGE.....	153
MIELUUMMIN PUNKBEIBI KUIN JÄÄPRINSESSA (musiikista) LIV-MARIT BERGMAN.....	163
URHEILU VAI LINNAN TANSSIAISET (itsenäisyydestä) MARIMBA RONEY.....	170
KONDOMIEN JA KIRSIKKATUPAKAN VOIMIN KÖÖPENHAMINAAN (kaipauksesta) PERNILLA GLASER.....	179
FEMINISTIASIALLA - LOTTA VIINIKKA.....	190
KEN ON HEISTÄ KAIKKEIN KAUNEIN? (kuvista ja katsomisesta) KATJU ARO.....	197
TYTTÖJEN TALO (tytöt näkyviksi; nähdyiksi ja kuulluiksi) MARI UUSITALO.....	205

Luojan kiitos, että olen lesbo **homoseksuaalisuudesta**

NIMI: Jenny Svenberg

SYNTYNYT: 1973

AMMATTI: Toimittaja, pianisti ja taiteilija

ESIKUVA: Kaikki, jotka ovat voimakkaasta vastustuksesta huolimatta taistelleet omien oikeuksiensa puolesta.

FEMINISMI MINULLE: 1. Kaikkien oikeus saada tilaa sukupuolesta riippumatta ja pyrkimys poistaa rajoittavat käsitteet "naisellinen" ja "miehinen".
2. Kyky huomata miehinen, heteroseksuaalinen, valkoinen normi. Haluan, että tämä vallitseva normi rikotaan ja että se sekoittuu ihmisyyden eri muotoihin.

"Jenny, millaisen kodin sinä haluat sitten isona?"

Näin kysyi minua neljä vuotta vanhempi siskoni. Hän oli aina tyytymätön omaan kotiimme. Hänen mielestään meillä siivottiin liian harvoin ja meillä oli kaikenlaisia omituisia tavaroita. Itse nikkaroituja huonekaluja sekä paskanruskeita ja oranssinvärisiä ovia. Kaikkein pahinta oli ruoka. Kasvisruoka. Itseäni ei koskaan kiinnostanut miltä kotimme näytti, sillä kodista huolehtiminen kuului isosiskoni rooliin.

Kävelimme pitkin Växjön pääkatua, jossain Askelyckan-konditorian paikkeilla. Luultavasti en ollut vielä seitsemänkään, sillä en ollut vielä

koulussa. Mietin kysymystä pitkään. Päässäni muodostui selkeä mielikuva: Suuri, valoisa ja korkea olohuone. Keskellä huonetta musta, suurin mahdollinen konserttiflyygei. Seinillä viuluja, seinän vierellä rivi selloja ja kontrabassoja kokojärjestyksessä.

Aloin kertoa haavekuvaa siskolleni, joka kulki hienoinen hymy huu-lillaan omaan sisustusunelmaansa uppoutuneena, mutta keskeytin kertomukseni salamannopeasti. Olohuoneessani oli jotain kummallista, josta en missään tapauksessa voinut kertoa. Kauniiden soittimien keskellä oli – vaimo.

En ymmärtänyt ollenkaan.

Isosisko alkoi jo käydä kärsimättömäksi.

”Hei... kerro nyt!”

Ja niin kerroin valoisasta huoneesta, mustasta flyygelistä, seinille ri-pustetuista viuluista... ja kookkaasta, tyylikkästä ja tuuheapartaisesta miehestä.

Soittimien keskelle ilmaantunut nainen teki minut sekä pelokkaaksi että mielteliääksi. Monen vuoden ajan mietin, miten nainen oli päätynyt haaveisiini ja mikä minussa oli vikana. Jos asuinkumppanini olisi nainen, minun pitäisi tietenkin olla mies, ja niinhän asia ei ollut. Heteroseksuaalisuuden lisäksi ei käsitemaailmaani kuulunut muita vaihtoehtoja. Sanat lesbo, hintti ja homo tulivat pikkukaupunkilaiseen sanavarastooni vasta paljon myöhemmin. Ja silloinkin yhdistin ne johonkin häpeälliseen. Vaarallisiin, iljettäviin ihmisiin, jotka asuivat pimeissä kellareissa Tukholmassa. Rujoraajaisiin lesboihin, joiden hartain toive oli kastaa kaltaiseni pienet, suloiset tytöt hunajaan ja syödä suihin.

Mutta ajatukset tytöistä eivät hävinneet. Muistan, kuinka muutamaa vuotta myöhemmin minua vuotta ylemmällä luokalla ollut tyttö laskeutui koulubussista. Katsoin häntä ikkunasta. Hän näytti vakavalta. Hän oli niin kaunis. Mutta sitä en voinut sanoa kenellekään.

Sen sijaan yritin rakastua keneen tahansa poikaan, ja silloin puhuin juuri niin kuin pitääkin puhua ja käyttäydyin niin kuin tytön pitääkin käyttäytyä. ”Juma, miten söpö se on!” ”Kysy, alkaisiko se olla mun kaa? Pliiii...” Ja niin edelleen. Samalla ajattelin, että muut rakkaudenkipeät tytöt leikkivät vain typerää leikkiä. En voinut suhtautua heihin vakavasti, koska vertasin heitä itseeni. Vasta myöhemmin olen tajunnut, että he todella olivat rakastuneita.

Koko yläasteen ajan ja vielä lukiossakin yritin uskotella ja vakuutella

itselleni ja muille, että olin hetero. Henkeen ja vereen hetero. Esitin inhoavani homoja ja erityisesti lesboja, sillä pelkäsin jatkuvasti aivan sairaasti, että joku paljastaisi minut.

”TAVALLISTA SYVEMPÄÄ YSTÄVYYTTÄ”

Olin rakastunut joihinkin parhaista tyttökavereistani, mutta itselleni kuivailin suhdettamme ”tavallista syvemmäksi ystävyudeksi”. Omaksuin New Agen ajatuksen, että olin varmasti tavannut kaverini edellisessä elämänsäni ja halusin siksi olla koko ajan hänen lähellään. Mutta olin ehdottomasti hetero. Muut vaihtoehdot olivat poissa laskuista. Silti olin mustasukkainen kaverini poikaystäväälle, joka sai suudella häntä.

Olisi ollut korvaamaton apu, jos olisin viisitoistavuotiaana nähnyt vaikkapa *Fucking Åmål*. Elokuvan, jonka ”kaikki” kävivät katsomassa ja josta kaikki tykkäsivät.

Minä ja tyttöystäväni Jenny (niin, olemme todellakin kaimoja) kävimme katsomassa sen pari viikkoa ensi-illan jälkeen. Kriitikot eivät juuri koskaan sano suoraan, että elokuvan aiheena on homous, kävi se sitten ilmi miten selkeästi tahansa. Siksi mekin luulimme, että tarina kahdesta toisiinsa rakastuvasta työstä olisi vain sivujuoni. Elokuvan keskeinen teema piti olla pikkukaupungin problematiikka, niin olimme lukeneet. Mutta koska lesbot riutuvat halusta nähdä itsensä valkokankaalla, mekin lähdimme elokuviin. Ja *Fucking Åmål* oli epäilyksettä lämpimimpiä ja hausimpia elokuvakokemuksiani.

Salin kolmetoistavuotiaat tytöt lähes kiljuivat riemusta, kun Elin sanoi Agnesille ”kyllä”. Täysin vapaaehtoisesti. Itse istuin hiljaa ja annoin kolmetoistavuotiaan itseni vakuuttua seksuaalisuudestaan jälkikäteen. Agnesin tavoin olin maannut sängyllä lukemassa Karin Boyea ja Edith Södergrania klassisen musiikin mahtimiehet taustalla soiden.

Toivottavasti tulevaisuuden elokuva- ja kirjallisuuskriitikoilla on nykyistä ongelmattomampi suhtautuminen elokuviin ja kirjoihin, jotka käsittelevät homoseksuaaleja. Päähenkilöiden heterorakkaus sen sijaan saa liian korostetun aseman. Kukaan ei kirjoita, että ”Kallen ja Bettan luja ystävyys... blaablaablaa”. En myöskään ymmärrä, miksi kriitikot yrittävät samaan hengenvetoon selittää väkisin jossain sivulauseessa, miten joistakin tulee homoseksuaaleja. Esimerkiksi eräs äskettäin ilmestynyt kirja sai eräässä suurimmista päivälehdistämme seuraavan arvostelun: ”Homoseksuaalisuudessa ei ole niinkään kyse omaan sukupuoleen kohdistuvasta rak-

Agnes ja Elin Lukas Moodyssonin elokuvassa *Fucking Åmål*.

kaudesta, vaan pikemminkin vastakkaisen sukupuolen vastustamisesta.” Vai niin. Kiitos kun kerroitte. Asia onkin vaivannut minua jo kauan.

Fucking Åmålissa on eräs erityisen tärkeä kohtaus. Kohtaus, jossa elokuvayleisölle vihjataan, että Agnes masturboi. Masturbointia näytetään elokuvissa äärimmäisen harvoin. Varmasti juuri tämän kohtauksen ansiosta monet tytöt, niin lesbot kuin heterotkin, häpeävät aiempaa vähemmän omaa seksuaalisuuttaan.

Yleensä pornolla on yksinoikeus naisen seksuaalisuuteen. Pornossa naisen seksuaalisuutta mitataan sillä, kuinka äänekkäästi hän voi hii anaaliseksiin aikana tai kuinka lähelle kameraa hän työntävät silikonirintansa.

Pornosta tulikin mieleen, että monien miespuolisten pornonkuluttajien mielestä ajatus kahdesta lesbosta on erittäin kiihottava. Tyypillinen aihe pornoluolissa: ”Lesbot Vanja & Tanja esiintyvät klo 23.” Ensinnäkin esiintyjät ovat heteroita ja toisekseen he esittävät lavalla omia virheellisiä käsityksiään lesboudesta. Minusta se tuntuu vain ja ainoastaan – loukkaavalta. Pornoluolien miehet saisivat panna toisiaan, jos kerran ovat sitä mieltä, että anaaliseksi on niin ihanaa.

Lesbona en täytä sitä kaikkein tärkeintä ehtoa, joka oikean, naisellisen naisen on täytettävä. En nimittäin tunne seksuaalista halua miehiä kohtaan.

Olin suunnilleen kahdenkymmenen, kun lopetin yritykset saada kunnit pitämään minusta ja lakkasin vakuuttelemasta itselleni heterouttani. Teini-iässä jonkun suositun pojan heittäjä myönteinen kommentti oli vakuutus siitä, että olin tavallinen, okei, samanlainen kuin muut.

Tuntui upealta huomata, ettei ole enää mitään väliä, mitä kunnit ajattelevat minusta naisena ja pitävätkö he minua hyvännäköisenä, seksikkäänä ja viehättävänä. Tuntui kuin olisin heittänyt menemään jotain, jonka oli uskoteltu olevan elintärkeää. Pystyinkö todellakin heittämään Sen yli laidan? Noin vain? Kyllä, lopulta pystyin. Sillä Se ei ollut minua varten. Minulla ei ollut Sille mitään käyttöä. Sisälläni raivoava myrsky laantui.

Silti minua tietenkin kiinnostaa, mitä miespuoliset – ja naispuoliset – ystäväni ajattelevat minusta.

Myöhemmin olen opiskellut alaa, jonka opiskelijoista enemmistö on miehiä, tai pikemminkin äijiä. Naisten osuus on korkeintaan kaksi prosenttia. Äijät osaavat oman roolinsa, nuoret naiset omansa. Koulun harvat naispuoliset opiskelijat saavat paljon huomiota, mutta yleensä heille kerrotaan seksistisiä vitsejä sen sijaan, että huomio kohdistuisi heidän tekemisiinsä. Mutta nuoret naiset vain nauravat kunnille, hymyilevät ja näyttävät suloisilta. Mitähän tapahtuisi, jos he sen sijaan suuttuisivat. Onnen ajat miesten suosikkeina olisivat ainakin ohi.

”Tyttö syntyi, tyhjä syntyi.”

Kanteletar

HYSTEERISTÄ LIIOITTELUA

Itse en jaksa hymyillä kunnien vitseille. Haluan mieluummin jutella heidän kanssaan musiikista. Tai politiikasta. Mutta se saa heidät epävarmoiksi. Silloin toivon, etten olisi feministi. Kaikki olisi niin paljon helpompaa. Jos on kerran nähnyt todellisuuden, ei siltä voi enää sulkea silmiään.

Ajan myötä olen tajunnut, että käsitteet ”naisellinen” ja ”miehinen” eivät ole kiinnostavia. On hullua jakaa ihmiskunta kahteen lajiin.

Jo synnytyslaitoksella on helppo huomata, onko vauva tyttö vai poika. On käsittämätöntä, että meidän on myöhemmin elämämme varrella opittava tietynlainen tapa käyttäytyä, kävellä ja pukeutua sen mukaan, kumpaa sukupuolta edustamme. Minusta se on hysteeristä liioittelua. Vähän kuin huutomerkin kursivoiminen.

Pelkkä ajatus, että ihmiskunta väritettäisiin monimuotoiseksi, on kai liian vaarallinen konservatiiviselle kulttuurillemme. Sana 'normaali' menettäisi merkityksensä. Hui, miten kamalaa.

Koska olen feministi, olen kiitollinen siitä, että olen myös lesbo. Heterona, naispuolisena feministinä olisi varmasti hankala löytää mies, jonka kanssa voisin jakaa elämäni. Mies, joka tukisi koko sydämeästään feminisiä. Olen tavannut muutamia miehiä, jotka mielestäni täyttävät ehdon, mutta he ovat niin harvinaisia, että heidät pitäisi rauhoittaa. Se, että vielä rakastuisi johonkin heistä, tuntuu epätodennäköiseltä. Mutta luultavasti tilanne on nykyään huomattavasti parempi kuin viisikymmentä vuotta sitten.

Seksuaalista tasavertaisuutta edistävän järjestön RFSL:n puheenjohtaja Chistine Gilljam sanoi eräässä *Aftonbladetin* haastattelussa, että hänen mielestään oli liikaa olla sekä lesbo että feministi. Lesboudessa on ihan tarpeeksi kestämistä. Voi, voi, voi. Jos toimii sellaisen järjestön puheenjohtajana, joka on suunnilleen yhtä tasa-arvoinen kuin konservatiivipuolue (Gilljam on RFSL:n toinen naispuolinen puheenjohtaja), pitäisi feministisen ajattelutavan olla itsestäänselvyys.

En ole koskaan ymmärtänyt, miksi ihmisten on niin hankala myöntää olevansa feministejä. Tosin sanalla on kyllä pelottava ja adrenaliinia kuohuttava vaikutus.

Olen varma, että monet parisuhteessa elävät heteronaiset eivät riitojen pelossa uskalla myöntää olevansa feministejä. Haastattelin kerran naista, joka oli onnistunut pääsemään huipulle perinteisesti miesvaltaisessa ammatissa. Kysyin häneltä, oliko hän feministi. Nainen vastasi ääni väristen: "Feministi?! Eeeei, minähän rakastan miestäni, ja sitä paitsi minulla on kaksi poikaa."

Feministi on siis yhtä kuin miesvihaaja. Ja jos niin ajatellaan, lesbot tuskin vihaavat miehiä ainakaan vähemmän kuin feministit. Itse vihaan vain miesten yhteiskuntaa ja sen valtarakenteita. Ja niihin kuuluvia naisia.

Vain harvat feministit voivat sanoa itseään miesvihaajiksi. Lukemani perusteella (luen neljä lehteä päivässä ja kuuntelen uutiset, kyllä, tiedän olevani neuroottinen) esimerkiksi miesten kuohitseminen on äärimmäisen harvinaista. Naisiin kohdistuva väkivalta on sen sijaan tavallista.

Miesviha ei ole iso ongelma. Mutta miesvihaa ei saa tuntea. Ei missään tapauksessa. Naisviha ei nostata yhtä voimakkaita tunteita. Johan Ehren-

bergin mukaan elämmekin kulttuurissa, jossa naisviha kukoistaa ja hyväksytään. Myöskään homoseksuaaleihin kohdistuvaa vihaa ei pidetä vakavana ongelmana.

Muutin Växjöstä Tukholmaan, jotta uskaltaisin tulla ulos kaapista. Siitä on nyt neljä vuotta. En ole koskaan ymmärtänyt niitä homoja ja lesboja, jotka ovat jääneet Växjön ja Åmålin kaltaisiin pikkukaupunkeihin. Jos kävelisin Växjön Strogatanilla käsi kädessä Jennyn kanssa, ihmiset pudotaisivat silmät päästään, menisivät suoraa päätä kotiin ja kirjoittaisivat paikallislehden yleisönosastolle, että nämä naiset rikkovat Raamattua ja luonnonlakeja vastaan.

Olin 21-vuotias. Kaikki tapahtui yhdessä viikossa. Sovin lähipiiriini kuuluvien kanssa tapaamisen kahvilaan tai ravintolaan ja kirjoitin parhaille kavereilleni. Minua pelotti. Muuttuisiko heidän suhtautumisensa minuun? Halusivatko he tietää? Asiani oli kuitenkin tärkeämpi kuin mikään muu. Se koski minua itseäni. Mikään kommentti ei voisi estää minua elämästä omana itsenäni.

Ensin uskouduin muutamille ystäväilleni. Reaktiot vaihtelivat mutta olivat yksinomaan rohkaisevia. Eräs ystäväni tuli mustasukkaiseksi, koska jostain toisesta naisesta voisi tulla minulle läheisempi kuin hänestä koskaan.

Perheenjäsenistäni kerroin ensimmäisenä isosiskolleni. Kun sanoin, että minulla oli tärkeää asiaa, hän kysyi kauhistuneena, olinko raskaana.

”En. Olen lesbo.”

Sisko näytti lähinnä huojentuneelta.

Juttelimme pitkään rakkaudesta, vaikka olin siihen saakka vältellyt aiheita. Siskoni mielestä palapelin puuttuva palanen oli nyt loksautanut paikoilleen. Ennen kuin erosimme, hän sanoi jotain, joka tuntui vaivanneen häntä jo pitkään.

”Entä jos tapaatkin jonkin sellaisen miesmäisen naisen.”

Ruotsalaisnaiset käyttävät vuodessa 230 miljoonaa terveysidettä ja 120 miljoonaa tamponia. Viagran käytöstä voidaan hakea korvauksia, terveyssiteiden käytöstä ei.

KUNHAN VAIN KÄYTTÄDYMME KUIN HETEROT

Oletan siskoni toivoneen, että tuleva tyttöystäväni näyttäisi kohtuullisen ”naiselliselta”. Hänen vitsikkääksi tarkoitettu huomautuksensa vastaa ku-

takuinkin yhteiskunnan asennetta.

Perinteistä naisen roolia noudattavan lesbon on muita helpompi tulla hyväksytyksi. Sama koskee homoja, jotka eivät käyttäydy ”hinttarimaisesti”. Heteromiesten tavallinen kommentti onkin: ”Ei minulla ole mitään homoja vastaan, mutta en vain oikein jaksa niitä, jotka käyttäytyvät liioitellun naisellisesti.” Päätelmä: Yhteiskuntamme hyväksyy homot – jos he käyttäytyvät kuin heterot. Myös maahanmuuttajat hyväksytään. Jos he käyttäytyvät kuin ruotsalaiset.

Äiti ja minä tapasimme kaikista maailman paikoista alkoholistien kansoittamassa Tennstopetin baarissa. Ei ollut helppo saada puheenvuoroa keski-ikäisiltä miehiltä, jotka yrittivät itsepäisesti vuoroin kertoa avioeroistaan ja lapsistaan, joita he eivät saaneet tavata, ja vuoroin kehua äitiä. Äiti oli tapansa mukaan ystävällinen ja kuunteli heitä. Itse paneuduin murtottamiseen. Happamasta ilmeestäni huolimatta miehet vain jatkoivat elämänsä suoltamista äidilleni oluttuoppia tiukasti puristaen. Kun tämä järjetön ympäristö soi muutaman hiljaisen hetken, onnistuin lopulta sanomaan sanottavani. Äiti ei kommentoinut juuri mitenkään. Hän ei ole niitä ihmisiä, jotka sanoisivat, onko jokin asia hyvä vai huono tai niin vai näin. Oikeastaan hän vain kuunteli ja totesi ”vai niin”.

Seuraavana päivänä isosiskoni kertoi äidin kysyneen, voisinko saada nyt aidsin. Selitin äidille, että hänellä itsellään oli suurempi riski kuin minulla.

Isäni oli joskus sanonut, että jos joku hänen lapsistaan (isällä on myös kaksi poikaa) ilmoittaisi olevansa homo, hän ottaisi lapsensa avosylin vastaan. Vaikka ilahduin kuullessani nämä sanat, ilmoitin päättäväisesti, ettei minulle ainakaan olisi ”vaarana” käydä niin. Ei, sen suhteen isä saisi olla aivan rauhassa.

Parin päivän kuluttua äidin tapaamisesta isä kysyi minulta:

”Oletko sinäkin lesbo?”

”Olen.”

Syy hänen kysymykseensä oli se, että harjoittelin tuolloin yhdessä laulaja Ulrika Skogbyn kanssa stand up -musiikkiesitystä, joka käsitteli muun muassa lesboutta. Tehtäväni oli säestää Ulrika Skogbyn laulua. Puheosuuksien aikana istuin pianotuolilla nauramassa itselleni. Ulrika vitsaili kaikesta. Hän vitsaili ennakkoluuloista, hän vitsaili itsestään. Sain ennakkonäytöksen tulevasta elämästäni.

Esiinnyimme monissa homobaareissa ja RFSL:n kokouksissa eri puo-

lilla Ruotsia. Sen parempaa perehdytystä gay-elämään on vaikea kuvitella. Tiedän nimittäin, millaista on mennä lesbobaariin tuntematta ketään. Senkin olin ehtinyt kokeilla. Kerran kun seisoin jokseenkin kauhusta kankeana tanssilattian reunalla, luokseni tuli kaksi nuorta naista. Toinen heistä sanoi:

”Jos näytät aina yhtä hapanta naamaa, et kyllä ikinä saa tyttökaveria.”
Kiitos huomaavaisesta vinkistä, ajattelin. Helvetin ääliö!

Tasa-arvon puute yhteiskunnassamme heijastuu myös gay-elämään. Tukholmassa on kolmisen paikkaa naisille. Ne ovat auki kaksi kertaa kuukaudessa. Miehillä sen sijaan on paikkoja, jotka ovat auki joka iltana. Ruotsissa ilmestyy homoseksuaaleille suunnattu lehti *QX*, ja sen lisäksi RFSL julkaisee omaa *Kom Ut* -jäsenlehteä. Saa olla melkein kiitollinen, että näissä lehdissä esitellään edes naiseksi pukeutuneita homoja. Toki niissä on myös lesboutta käsitteleviä artikkeleita. Haluaisin kuitenkin nähdä ihmisten reaktion, jos puolet koko numerosta käsittelee lesboutta. Monet miehet olisivat luultavasti sitä mieltä, että lesbot ovat vallanneet heidän lehtensä.

Ehdot määritetään jo aikaisin. Tytöt eivät saa pitää puoliaan tai tuoda itseään esille samalla tavalla kuin pojat – eivät sanoin, eivätkä teoin. Eivät kotona eivätkä koulussa. Sama koskee tietenkin myös lesboja ja homoja.

”Valta pakenee naista.”

Vanha sanonta

EN HALUA OLLA PIRISTÄVÄ POIKKEUS

Tilanne kuitenkin muuttumassa. Viimeisten parin vuoden aikana on ollut trendikästä lisätä elokuvaan piristeeksi homo tai pari. Nyt elokuvaan ovat päässeet myös lesbot. Ei tosin ole erityisen mukavaa olla piristävä poikkeus sen sijaan, että homoseksuaalisuus olisi luonnollista. Jos haluamme elokuvista, lehdistä ja kirjoista oman mielemmek mukaisia, ainoa ratkaisu on tehdä ne itse. Vaaditaan ”vain” aimo annos itseluottamusta.

Näin voimme vaikuttaa myös leffan loppuun. Useimmat homoseksuaalisutta käsittelevät elokuvat päättyvät niin, että homo/lesbo tappaa masentuneena itsensä, tulee murhatuksi tai murhaa jonkun kunnan ihmisen.

*Fucking Åmål*in Agnes vain yritti tappaa itsensä. Olen kiitollinen siitä, että elokuva sai kaikesta huolimatta onnellisen lopun.

Elokuvahistoria on omalta osaltaan vain vahvistanut kuvaa, jonka mukaan on raskasta ja traagista olla homoseksuaali. Televisio samoin.

Muutama vuosi sitten erääseen television keskusteluohjelmaan haettiin lesboja. Ajattelin jo ilmoittautua, mutta sitten huomasin, etten ollut sopiva henkilö. Osoittautui, että ohjelman oli tarkoitus esittää, että elämä lesbona on rankkaa ja, mikä vielä parempaa, että lesboilla on huonot välit vanhempiinsa.

Hyvinvoiva lesbonainen, joka ei ryve itsesäälissä, olisi pilannut koko suunnitelman.

Erikoisuuden tavoittelua

Välillä on tietenkin rankkaa säilyttää hyväntuulisuutensa, sillä esikuvia ei ole paljon. Naisen on hankala panostaa itseensä ja raivata tiensä eliittiin, ja yhtä lailla naisen on vaikea päästä pääministeriksi, koska pääministerin nimi on tähän saakka ollut esimerkiksi Hjalmar, Olof, Torbjörn tai Carl. Samalla tavalla lesbojen on vaikea rakentaa ongelmaton suhde omaan itseensä. Varsinkin kun televisiossa, mainoksissa ja lehdissä esitettyjen rakkaussuhteiden osapuolet ovat 99,9 prosenttisesti hyvinvoivia, sädehtiviä heteroja. Minulla onkin tapana vitsailla, että se ja se näyttelijä on varmasti jonkin verran lesbo.

Edellisessä *Seikkailu Robinson* -kisassa oli mukana nuori lesbo, Sophie. Olisi hauska tietää, moniko lesbo seurasi kilpailua vain Sophien takia.

TAKAISKUN PELKO

Puolittutujen heteroiden mielestä jankutan omasta lesboudestani aivan liikaa, jos mainitsen heidän seurassaan tyttöystäväni Jennyn useammin kuin kaksi kertaa viikossa. Vaikkapa kertoakseni, mitä teimme viikonlopuna. He itse sen sijaan jaarittelevat puolisoidensa aamiaistavoista ilman, että se on kenenkään mielestä jankuttamista. Ja jos tartun tähän epäkohtaan, jotkut voivat vastata esimerkiksi seuraavasti: "Minua eivät kiinnosta kenenkään seksuaaliset mieltymykset." Tai seuraavasti: "Minua ei haittaa yhtään, että olet l-l-lesb... siis että seurustelet naisen kanssa."

Kuulostaa todella hienolta. En vain usko, että näiden ihmisten asenne olisi yhtä välinpitämätön, jos kaikki pitäisivät aina itsestään selvänä, että heidän oma puolisonsa on samaa sukupuolta kuin he itse. On myös aika tavallista, että heterot astuvat kuin puolustukseksi askeleen taaksepäin, jos joku kertoo olevansa homoseksuaali. He tuntevat itsensä turhaan syylistetyiksi.

Kolikolla on aina kaksi puolta. Minusta sekä feminismmin saavutukset että homoseksuaalien näkymättömäksi tekeminen on trendinä hengen-vaarallinen.

Toki olen kiitollinen, ettei minun tarvitse elää piilossa samalla tavalla kuin esiäitini joutuivat elämään.

Pelkään vain, että kehitystä seuraa takaisku. Suuntauksilla ja muotivirtauksilla voi tapahtumahetkellä olla positiivinen vaikutus. Mutta muodista siirrytään aina seuraavaan muotiin, jolloin edellistä muotia aletaan inhota. Muoti on pinnallista, eikä se liity kiinteästi ihmiseen itseensä.

En ole mikään muodin oikku. Olen syntynyt naiseksi ja lesboksi. Haluan elää niin kuin itse haluan, en yhteiskunnan perinteisten sukupuoli- ja seksuaalisuusnormien mukaisesti. En halua, että Alf Svensson ja hänen puoluetoverinsa määrittävät minut. En todellakaan ole kiitollinen heille siitä, että he "suvaitsevat minut" tai "hyväksyvät minut". Miten niin hyväksyvät? "Alf, haluan sinun tietävän, ettei minua häiritse yhtään, että elät naisen kanssa." En halua, että minut arvioi normi, se "oikea". Haluan itse tuntea itseni normiksi, kun aina silloin tällöin käyn Tukholman lesbobaareissa. Haluan tuntea itseni osaksi ryhmää, enkä halua, että minut kyseenalaistetaan.

Kesken homoseksuaalisen ja feministisen identiteetin etsiskelyn ja selittelyn tulini ajatelleeksi, että monien heteroystävieni mielestä olen "heteroin" heidän tuntemansa henkilö. Ja oikeastaan he ovat osittain oikeassa.

Jennyllä ja minulla on omakotitalo (luhistumispisteessä oleva mökki), Volvo (ruosteinen Amazon), poika ja tyttö (maatiaisimmat Astrid ja Tage) ja välillä käymme ostamassa viikon ruoat lapsiperheiden kansoittamasta Maxista. Me vain emme katso televisiosta Bingolottoa... vaan jalkapalloa.

"Homoseksuaalisuus oli Suomessa rikos vuoteen 1971 saakka, ja sairausluokituksesta se poistettiin 1981. Samaa sukupuolta olevat saivat oikeuden rekisteröidä parisuhteensa vasta vuonna 2002."

LUE: Marja-Leena Parkkinen: Ulos kaapista -Tositarinoita homoseksuaalisuuden kohtaamisesta. Like 2003.
